

Itäisten vaarojen rantaosayleiskaavat

Kiihtelysvaaran rantaosayleiskaava

Enon ja Tuupovaaran rantaosayleiskaava

Rakennushistoriaselvitys

Lähtötiedot

Julkaisutiedot

Joensuun kaupunki
Kaupunkirakennepalvelut
2021

Perustiedot

Alueet	Röksä-Keskijärvi-Löytöjärvi Järvien, lampien ja jokiuomien rantavyöhykkeet noin 200 m leveydeltä Ylinen, Kannellampi, Löytöjärvi, Palojärvi sekä pienempiä vesistöjä Aittovaara-Pirttivaara-Sonkaranranta Järvien, lampien ja jokiuomien rantavyöhykkeet noin 200 m leveydeltä Kuusjärvi, Revon Sonkaja, Sonkajanrannanjärvi sekä pienempiä vesistöjä
Suunnittelutilanne	Rantaosayleiskaavojen muutos vireillä
Selvityksen luonne	Suppea rakennushistoriaselvitys 2021 rantaosayleiskaavojen pohjaselvitysaineistoksi.
Selvitystapa	Suppea. Ks. johdanto.
Selvityksen tekijä	Päivi Mujunen Joensuun kaupungin kaupunkirakennepalvelut

Sisällysluettelo

Lähtötiedot	2
Julkaisutiedot	2
Perustiedot	3
Sisällysluettelo	4
Johdanto	5
Historia, muutosvaiheet ja nykytila	6
Karttahaistoriaa	6
Kohteet	20
Arvotus	71
Lähteet	72
Liitteet	
Sijaintikartat	

Johdanto

Rakennushistoriatyö on tehty erityisesti kaavamerkintätarpeita palvelemaan. Siten kyseessä ei ole perinteisin kriteerein laadittu rakennusinventointi. Selvityksessä painottuvat maisemalliset ja ulkoarkkitehtuurin arvot, paikallinen leimallisuus ja kohteiden asema ympäristössään.

Selvityksen ulkopuolelle on jätetty kyläkokonaisuuksiin kuuluva kuivan maan rakennuskanta. Selvitysalue on rajattu suppeasti käsittämään välittömät rantavyöhykkeet eli oikeusvaikutteisten osayleiskaavojen alustavat rantavyöhykkeet. Mukana on myös muutamia kohteita, jotka sijoittuvat rantavyöhykkeen rajoille tai merkittävänä kohteina esimerkiksi rantaosayleiskaavojen ulkopuolelle jäävien ranta-asemakaavojen alueisiin.

Osayleiskaava-alueiden rantoja on kierretty pääasiassa autosta pikaisesti jalkautumalla. Maastotyön tekivät Päivi Mujunen ja Santeri Korhonen. Mahdollisia kohteita on kartoitettu mm. rakennusvalvonnan tietojen ikäperusteella sekä tutkien vanhempia ilmakuvia. Menetelmä ei ole ollut aukoton, eikä kaikkia rantoja kierretty systemaattisesti läpi jo alueiden laajuuden ja käytettävissä olleiden resurssien perusteella. Kaikkien alustavien kohteiden äärelle ei päästy esimerkiksi aidattujen pihapiirien vuoksi. Esimerkiksi pelkkiä ulkorakennuskohteita kuten latoja tai riihiä ei yksittäin kartoitettu.

Taustatietona hyödynnettiin aiempia Access-tietokantamuodossa olevia inventointitietoja, jotka käsittivät vain pienen murto-osan dokumentoiduista kohteista. Lisäksi käytettiin hajanaisia kirjallisuuslähteitä. Selvityksen luonteen perusteella ei omistajia tai paikallisia erikseen haastateltu muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Maastokierrosten toukokuisen ajankohdan vuoksi ei erityisesti suurinta osaa kesäasukkaita tavoitettu myöskään paikan päältä. Siten kohteiden historiatiedot eivät näyttäyty selvityksessä merkittävässä roolissa.

Selvityksessä on pyritty välttämään päällekkäistä tarkastelua rantaosayleiskaavoja varten laadittujen luonto- ja maisemaselvitysten kanssa (Ramboll 2018). Selvitys sisältää alustavan kohdearvotuksen, joka on erillinen kaavaratkaisun kanssa.

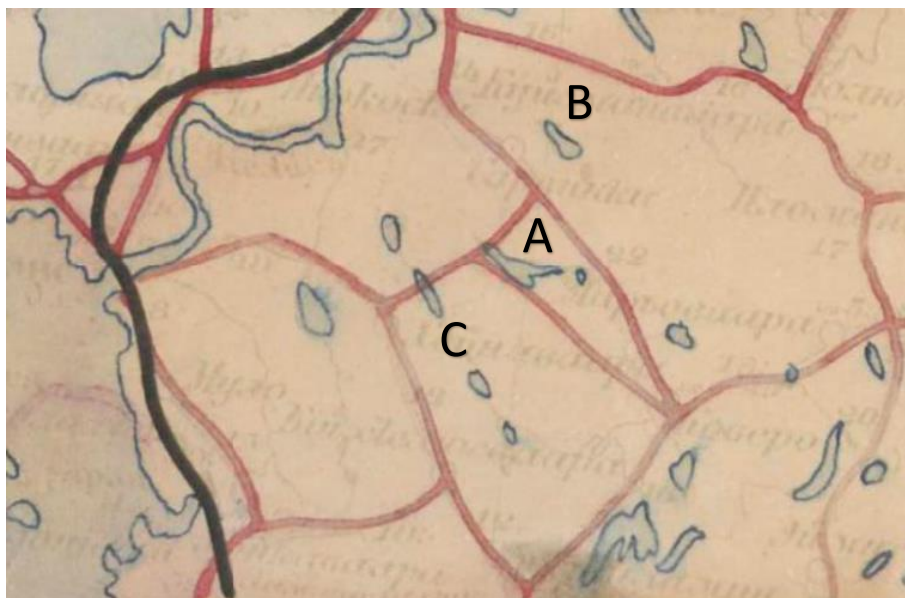
Historia, muutosvaiheet ja nykytila

Kylien rannoille sijoittuvan vanhemman rakennuskannan historia liittyy useimmiten maatalouspihapiireihin sekä rantojen elinkeinokäyttöön erityisesti myllypaikoilla pienten koskien varsilla. 1900-luvun kuluessa on rannoille ilmestynyt myös lomarakennustyyppistä sekä jälleenrakennuskaudella yleistynyttä muuta asuinrakennuskantaa. Tieverkon harvuus on pitkään pitänyt erityisesti pienempien vesistöjen rannat autioina, kun taas kylien tilakeskukset ovat keskittyneet tärkeinä liikenneväylinä toimineiden suurempien järvien ja niiden vesiyhteyksien varsille.

Kyläalueista erityisesti Keskijärvi ja Sonkajanranta sijoittuvat selvästi vesistöjen rannoille. Muutoin kohteet sijoittuvat hajanaisesti tai liittyen kuivan maan vaarakyltiin, joiden historiaa ei erityisesti tässä kuvata.

Karttahaistoriaa

Maanmittauslaitoksen julkiset ortoilmakuvat alueelta käsittävät vanhimmillaan aineistoa vuosilta 1940, 1954 ja 1956. Ilmakuva-aineistot kertovat tuolloin vielä hyvin maatalousvaltaisesta ympäristöstä, jossa vesistöjen rannoillakin näkyy lähinnä suurehkojen peltojen ympäröivien tilakeskusten asema ja pihapiirien ulkorakennuskanta.

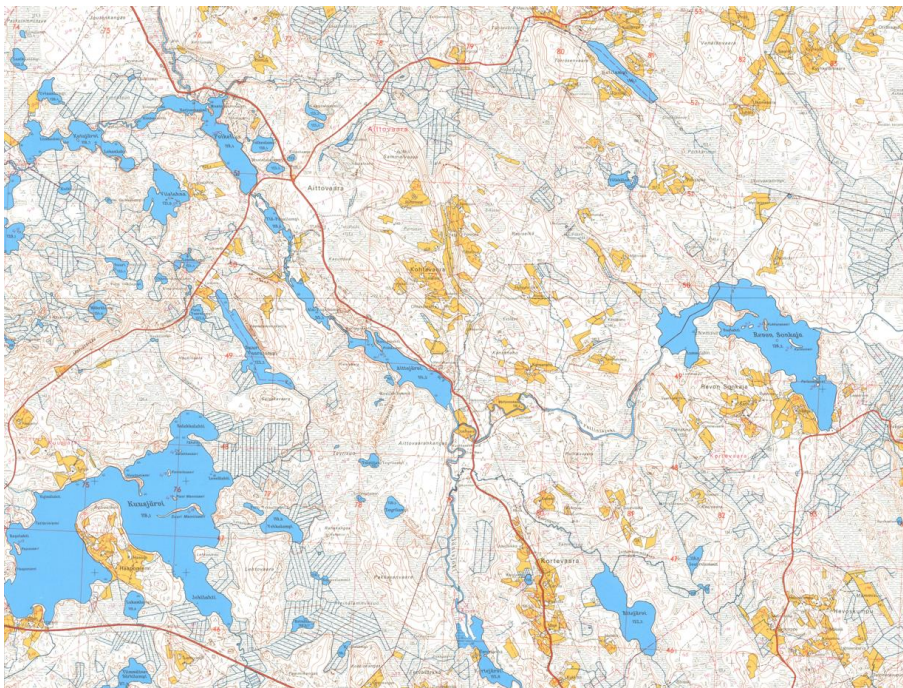
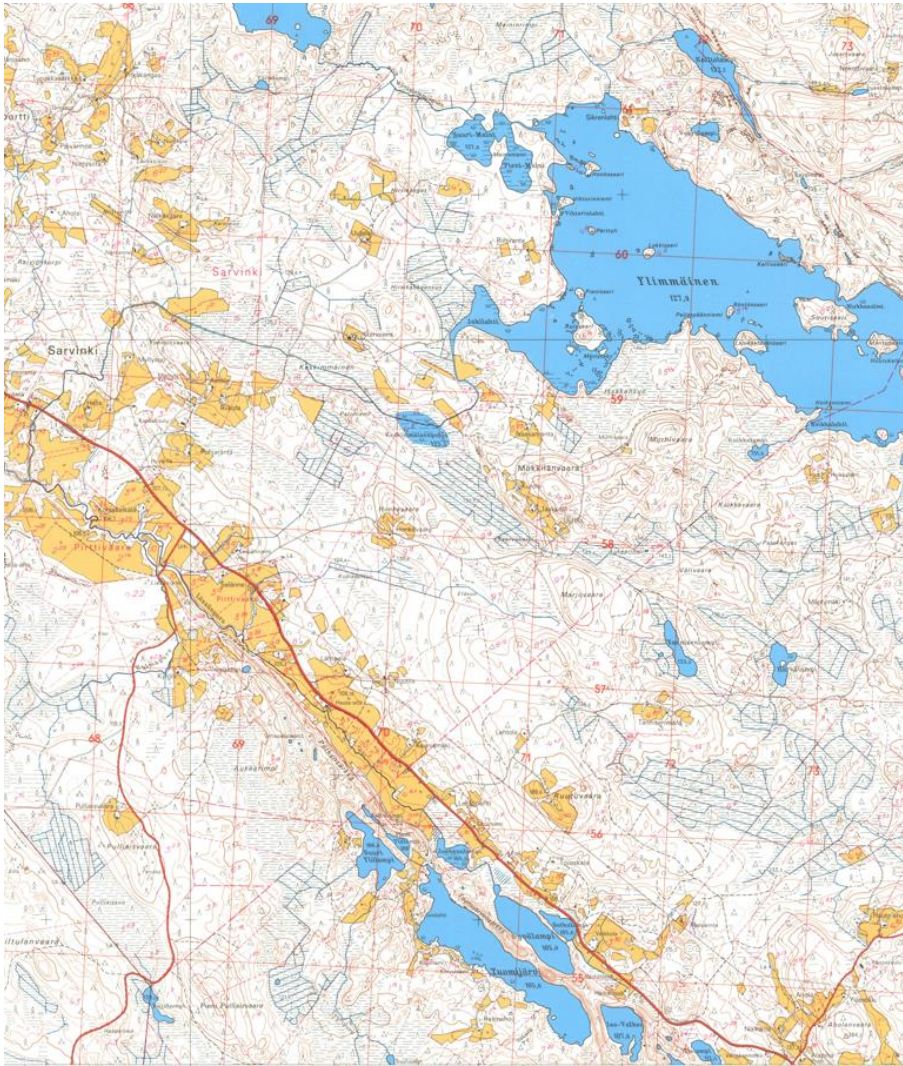
Venäläisessä sotilastarkoituksiin laaditussa Suomen maantiekartassa vuodelta 1914 näkyvät Joensuusta Heinävaaran kautta Koveroon ja Tuupovaaraan ja Enosta Sarvingin kautta Koveroon ja Tuupovaaraan johtavat maantiet. Tarkastelualueen vesistöistä on esitetty Kuusjärvi ja Aittojärvi (A), Ylimmäinen (B) sekä Ylinen, Keskijärvi ja Palojärvi (C). Kansallisarkisto.

Selkie, Lehtoinkylä, Röksä laajennetun senaatinkarttasarjan lehdellä (painettu 1917). Kontiolahden rajan eteläpuolella Ylinen, Malolampi, Syvälampi, Pirttilammet, Kortelampi, Uramo. Kansallisarkisto.

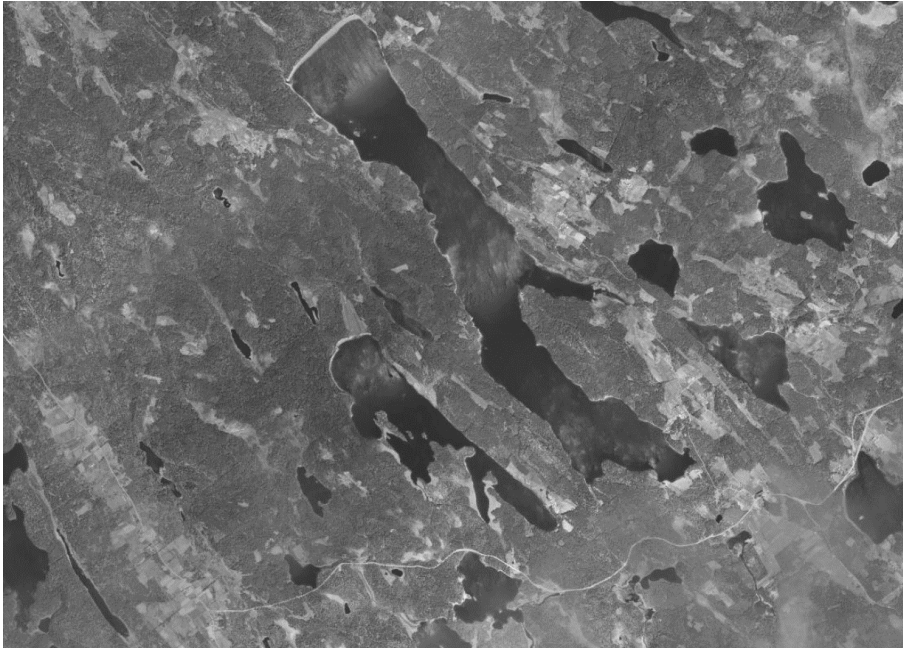

Senaatinkartan toisella aluetta kattavalla karttalehdellä Heinävaara ja Keskijärvi. Ylinen, Vehkalampi, Saarilampi, Kannelampi, Kivilampi, Heinälampi, Puksunlampi, Keskijärvi, Mäkrälampi, Löytöjärvi. Kansallisarkisto.

Painetuissa peruskartoissa vuodelta 1974 näkyy 50 vuoden takainen rakentamistilanne, jossa pientilojen maatalouden harjoittaminen oli jo pitkään ollut jyrkässä laskussa ja järvien ja lampien virkistyskäyttö yleistymässä. Sarvinki, Aittovaara, Kortevaara, Revonkylä, Revon Sonkaja. Maanmittauslaitos.

Röksän, Keskijärven ja Löytöjärven maaliikenne perustui 1960-luvulle asti vanhaan Ilomantsin maantiehen Heinävaaran kautta Joensuusta itään. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

Vartiala, Röksä, Ylinen. Pihapiiri Seliltä Keskijärvelle johtavan Ylisenjärventien varressa, josta tilustie venerantaan. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

Vanha Ilomantsin maantie Kissapuron ja Aluslammen kohdalla, Keskijärvi. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

Kivipuron saha (Koljola), Keskijärvi. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

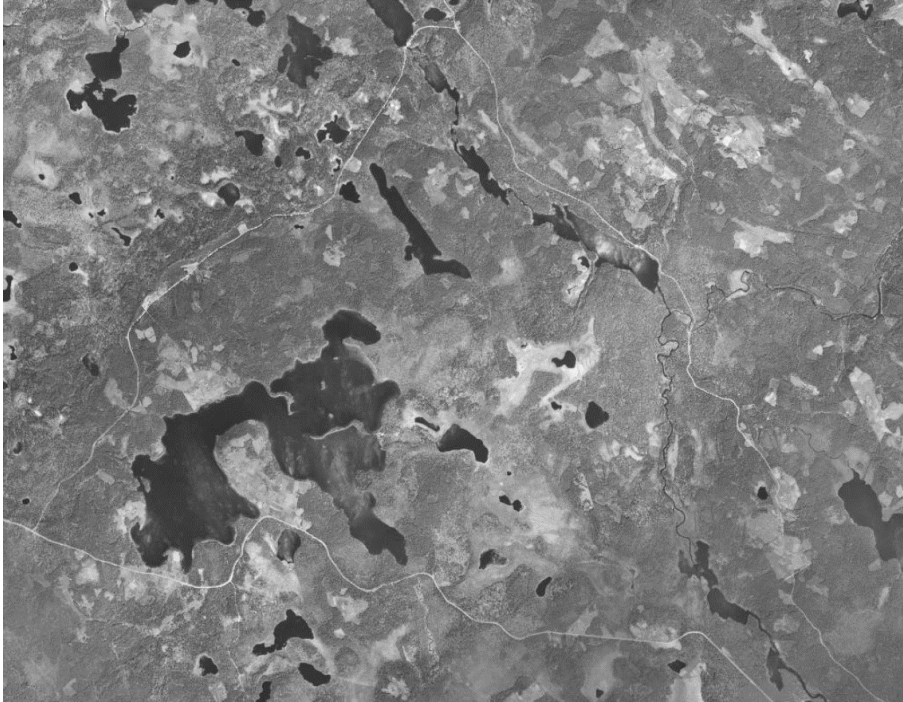
Kannelvaaran vielä nykyiselläänkin säilyneitä pihapiirejä, Luntila, Pekkala, Kannellampi. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

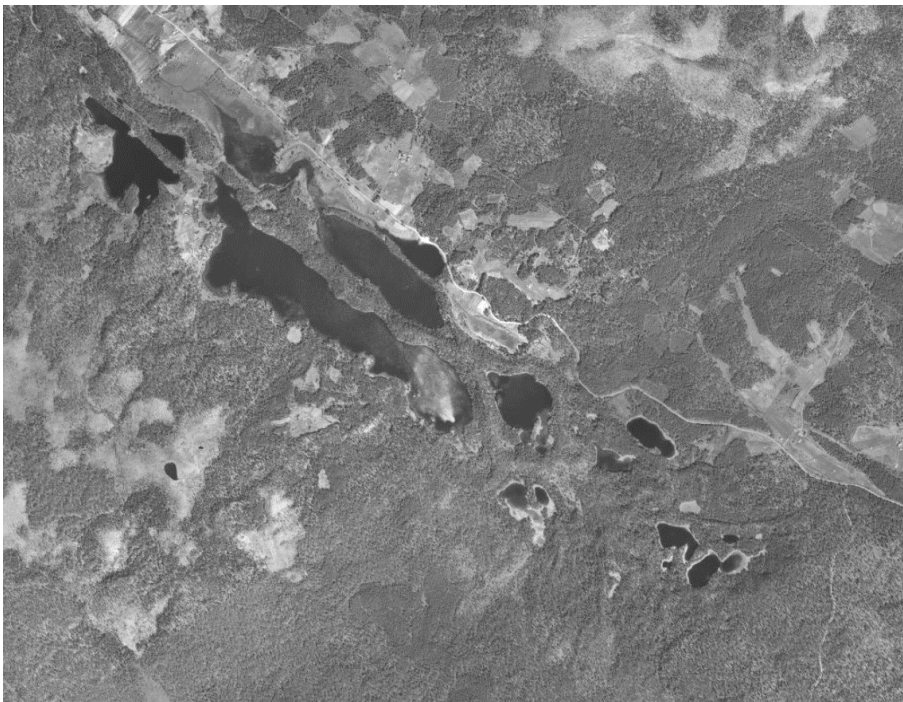
*Kuokkalan (Löytöjärven) hovi, Löytöjärvi. Ilomantsintietä on jo oikaistu.
Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.*

Rantakylä, Palojärvi kuuluu jo selvästi Kiihtelysvaaran kyliin. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

Kuusjärven ympäri kulkevista kyläteistä Aittovaaraan kulkeva Revonkyläntie, Sarvingintie ja vanha Ilomantsin maantie ovat säilyttäneet paikoitellen linjauksiaan osana paikallista tieverkkoa. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

Mutkittelevaa vanhaa Sarvingintietä Tuomijärven kohdalla. Lammet ovat entisen lasketun Sarvinkijärven syvänteitä. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

Autioniemi, Kuusjärvi. Vanha Ilomantsin maantie on kulkenut Hassilan ohi. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

Hassila, Autioniemi, Kuusjärvi. Pihassa on yhä toinen asuinrakennus, eikä navettaa vielä ole. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

Paasikosken mylly, Aittovaara. Vanha päärakennus on asuinkäytössä, eikä uittouomaa vielä ole. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

Mäntypuron mylly, Pirttivaara. Suuri osa rakennuksista on sittemmin poistunut. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

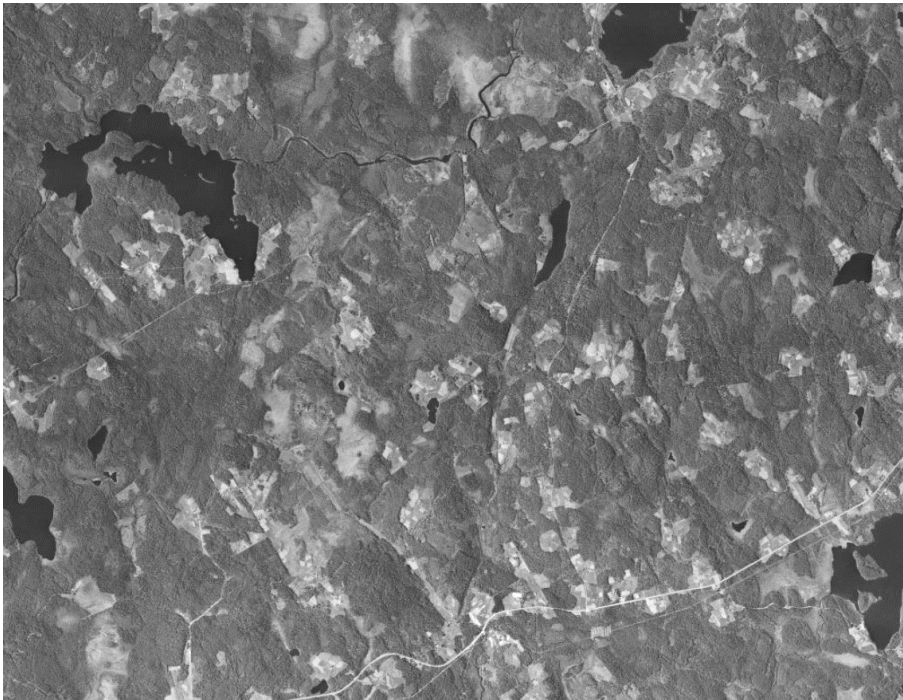

Tuomijärvi ja lampia, Pirttivaara. Ortoilmakuva 1940. Maanmittauslaitos.

Tuomijärvi ja lampia, Pirttivaara. Asutus on hiljalleen tihentynyt. Ortoilmakuva 1954. Maanmittauslaitos.

Revon Sonkaja ja Sonkajanranta. Ortoilmakuva 1956. Maanmittauslaitos.

Väänälä, Revon Sonkaja. Ortoilmakuva 1954. Maanmittauslaitos.

Sonkajanranta, Sonkajanrannanjärvi. Keskellä kirkko. Ortoilmakuva 1956. Maanmittauslaitos.

Mattila, Sonkajanranta, Sonkajanrannanjärvi. Ortoilmakuva 1956. Maanmittauslaitos.

Ollila ja kansakoulu, Sonkajanranta, Sonkajanrannanjärvi. Ortoilmakuva 1956. Maanmittauslaitos.

Kohteet

Kohdenumero 1
Nimi Rantala
Kiinteistö 167-416-2-8
Vesistö Ylinen
Kuvaus 1800-luvun lopun pihapiiri rannassa
Rakennukset Päärakennus
Aitat, riihi, konevajat, kuivaamo,
paja, venevaja. Vanha pihapiiri
hienolla maisemapaikalla, josta
laajat näkymät Ylisen yli
Hiidenvaaralle ja Havukkavaaralle.
Tila Vaihteleva

Arvotus
Merkintäsuositus
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

H RH M
SR-2 (luokka 2)
Kohdemerkintä, aluerajaus
Kaikki rakennukset, pihapiiri

Kohdenumero	2	Arvotus	H RH M
Nimi	Säkkilä (Vartiala), Saapas	Merkintäsuositus	SR-1 (luokka 1)
Kiinteistö	167-416-1-21, 167-416-1-23	Merkintätapa	Kohdemerkintä, aluerajaus
Vesistö	Ylinen	Merkinnän piirissä	Kaikki rakennukset, pihapiiri
Kuvaus	Laaja pihapiiri ja rakennuksia rantaan saakka. Röksän kylän kantatalo 1600-luvulta lähtien.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset	Päärakennus, aitat, riihi, konevajat. Kuivaamo, paja ja lato koivikkokiinteistöllä, entisellä rintapellolla.		
Tila	Vaihteleva		

Kohdenumero 3
Nimi Vartialan kalaranta
Kiinteistö 1:22, 876:1
Vesistö Ylinen
Kuvaus Laavu ja kalamaja. Kalamaja harvinainen rakennustyyppi.
Rakennukset
Tila Hyvä

Arvotus
Merkintäsuositus
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne
H RH M
SR-1 (luokka 1)
Kohdemerkintä, aluerajaus
Kalamaja
Maakunnallinen

Kohdenumero 4
Nimi Vartialan karjamaja (Hilmanmetsä)
Kiinteistö 167-416-1-12
Vesistö Ylinen, länsiranta
Kuvaus Laidunmaja järven vastarannalla.
 Hieno vanha laidunmaasto
 suojelualueetta. Sotien jälkeen
 asuinkäytössä. Seurakunnalle
 testamenttilahjoituksena. Hyvin
 vanhassa asussa.
Rakennukset Asuinrakennus ja savusauna, kaivo,
 huussi.
Tila Hyvä

Arvotus
Merkintäsuositus
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

H RH M
 SR-1 (luokka 1)
 Kohdemerkintä, aluerajaus
 Koko kokonaisuus
 Maakunnallinen

Kohdenumero 5
 Nimi Rukoushuone (SLEY) (Kukkarinne)
 Kiinteistö 167-416-1-26
 Vesistö Vehkalampi
 Kuvaus Rukoushuone
 Rakennukset Rukoushuone kylätien varressa näkyvällä paikalla. Keskijärventien toisella puolella Röksän leirimaja.
 Tila Hyvä

Arvotus H RH M
 Merkintäsuositus SR-2 (luokka 2)
 Merkintätapa Kohdemerkintä
 Merkinnän piirissä Rukoushuone
 Muu suojelutilanne

Kohdenumero 6
 Nimi Keskijärven seurantalo, kylätalo
 Kiinteistö 167-412-10-7
 Vesistö Ylinen
 Kuvaus 1930. Käytössä kylätalona. Vuokrakäyttöä. Leimallinen rakennus kyläkuvassa. Kunnostettu 2000-luvulla.
 Rakennukset Keskijärven seurantalo
 Tila Hyvä

Arvotus H RH M
 Merkintäsuositus Ei rantavyöhykkeellä
 Merkintätapa
 Merkinnän piirissä
 Muu suojelutilanne

Kohdenumero	7	Arvotus	H M
Nimi	Pajapuro	Merkintäsuositus	Ei
Kiinteistö	167-416-1-1	Merkintätapa	
Vesistö	Lopotinpuro	Merkinnän piirissä	
Kuvaus	Asuinpihapiiri. Röksän asutusta 1951.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset			
Tila	Hyvä		

Kohdenumero	8	Arvotus	H
Nimi	Hiidenlahti	Merkintäsuositus	Ei
Kiinteistö	167-412-10-42	Merkintätapa	
Vesistö	Ylinen	Merkinnän piirissä	
Kuvaus	Asuinpihapiiri	Muu suojelutilanne	
Rakennukset			
Tila	Hyvä		

Kohdenumero	9	Arvotus	H
Nimi	Hiidenniemen loma-asutus	Merkintäsuositus	Ei
Kiinteistö	Useita	Merkintätapa	
Vesistö	Ylinen	Merkinnän piirissä	
Kuvaus	Pääasiassa modernia mökkirakentamista. Osaan pihosta ei pääsyä.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset			
Tila	Hyvä		

Kohdenumero 10
Nimi Leppälä
Kiinteistö 167-416-6-18
Vesistö Syvälampi
Kuvaus Vaatimaton saunamaja
Rakennukset
Tila Kohtalainen

Arvotus H
Merkintäsuositus Ei
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 11
Nimi Keskijärven entinen koulu
(Iltarusko)
Kiinteistö 167-412-11-36
Vesistö Ylinen
Kuvaus Alakoulukäytössä 1990-luvun
alkuun
Rakennukset Kansakoulu 1950-luvulta,
ulkorakennus. Koulurakennuksen
rakennushistoriallinen arvo
kokonaisuudessa. Hieno
maisemapaiikka Ylisen eteläpäässä.
Tila Erittäin heikkokuntoinen
opettajanasunto-osa, heikot
säilymisnäkyvät.

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SR-2 (luokka 2)
Merkintätapa Kohdemerkintä
Merkinnän piirissä Koulurakennus
Muu suojelutilanne

Kohdenumero	12	Arvotus	M
Nimi	Kalanviljelylaitos (Keskijärvi)	Merkintäsuositus	Ei merkintää
Kiinteistö	167-412-22-0	Merkintätapa	
Vesistö	Ylinen, Kissapuro	Merkinnän piirissä	
Kuvaus	Asuinrakennus noin 1950-luvulta. Suojapuusto peittää järvinäkymiä.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset	Asuinrakennus, tuotantorakennuksia		
Tila	Hyvä		

Kohdenumero	13	Arvotus	H RH M
Nimi	Vanha Ilomantsin maantie (Hepopurontie)	Merkintäsuositus	s-aluemerkintä
Kiinteistö	Useita	Merkintätapa	Aluerajaus
Vesistö	Ylinen, Aluslampi, Heinälampi, Kivilampi, puroja ja ojia	Merkinnän piirissä	Vanhan maantien ympäristö
Kuvaus	Perinteistä rakennuskantaa ja maisemaa vanhan maantien ympäristössä. Laaja tieympäristökokonaisuus. Tie kehittynyt kesätieksi 1800-luvun toisella puoliskolla, rakennettu maantieksi 1900-1914. Ilomantsintien oikaisu on rauhhoittanut tieosuuden.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset	Mukana erikseen kohteet __		
Tila	Hyvä		

Monenikäistä rakennuskantaa ilman erityisiä suojeluarvoja.

Siltarakenteita. Kissapuro, Hepopuro.

Kohdenumero	14	Arvotus	H RH M
Nimi	Hepopuron silta	Merkintäsuositus	SR-1
Kiinteistö	167-412-11-30	Merkintätapa	Kohdemerkintä
Vesistö	Hepopuro	Merkinnän piirissä	Siltarakenne
Kuvaus	Lohkokivinen maantien holvikaarisilta vuodelta 1937. Vuosiluku kaiverrettu.	Muu suojelutilanne	Maakunnallinen
Rakennukset			
Tila	Hyvä		

Kohdenumero	15	Arvotus	H RH M
Nimi	Annala	Merkintäsuositus	SR-2 (luokka 2)
Kiinteistö	167-412-10-19	Merkintätapa	Kohdemerkintä, aluerajaus
Vesistö	Aluslampi	Merkinnän piirissä	Pihapiirin rakennukset
Kuvaus	Vanhakantainen asuinpihapiiri vanhan maantien varressa. Vapaa- ajankäytössä.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset	Asuinrakennus, aitta, ranta sauna.		
Tila	Kohtalainen. Kattorakenteet riskitekijä.		

Kohdenumero 16
Nimi Kuikkala
Kiinteistö 167-412-10-15
Vesistö Aluslampi, nimetön lampare
Kuvaus Asuinpihapiiri vanhan maantien varressa. Asuinkäytössä.
Rakennukset Asuinrakennus, ulkorakennuksia.
Tila Hyvä.

Arvotus
Merkintäsuositus
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

H RH M
SR-2 (luokka 2)
Kohdemerkintä, aluerajaus
Pihapiirin rakennukset

Kohdenumero 17
Nimi Suviranta
Kiinteistö 167-412-10-72
Vesistö Aluslampi
Kuvaus Asuinpihapiiri vanhan maantien varressa. Vapaa-ajankäytössä.
Rakennukset Loma-asunto, ulkorakennuksia.
Tila Hyvä.

Arvotus
Merkintäsuositus
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

H M
Ei

Kohdenumero 18
Nimi Saario
Kiinteistö 167-412-10-73
Vesistö Aluslampi
Kuvaus Vanhakantainen asuinpihapiiri vanhan maantien varressa. Arviolta 1900-luvun alku. Vapaa-ajankäytössä.
Rakennukset Asuinrakennus, aitta, vaja, rantasauna, kellari.
Tila Kohtalainen. Ulkorakennusten kattorakenteet riskitekijä.

Arvotus
Merkintäsuositus
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

H RH M
 SR-2 (luokka 2)
 Kohdemerkintä, aluerajaus
 Pihapiirin rakennukset

Kohdenumero 19
Nimi Sillankorva
Kiinteistö 167-412-10-39
Vesistö Kissapuro
Kuvaus Rintamamiestalo vanhan maantien varressa. Vapaa-ajankäytössä.
Rakennukset Asuinrakennus, rantasauna.
Tila Hyvä.

Arvotus
Merkintäsuositus
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

H M
 SR-2 (luokka 2)
 Kohdemerkintä, aluerajaus
 Pihapiirin rakennukset

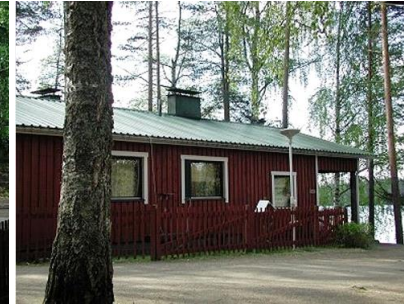

Kohdenumero 20
Nimi Soramäki
Kiinteistö 167-412-10-55
Vesistö Heinälampi
Kuvaus Asuinpihapiiri vanhan maantien varressa. Noin 1920-30-luvun asu. Vapaa-ajankäytössä.
Rakennukset Asuinrakennus, rantasauna, pihasauna, vaja.
Tila Hyvä.

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SR-2 (luokka 2)
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluerajaus
Merkinnän piirissä Pihapiirin rakennukset
Muu suojelutilanne

Kohdenumero	21	Arvotus	H M
Nimi	Metsästysmaja	Merkintäsuositus	Ei.
Kiinteistö	167-412-11-7	Merkintätapa	
Vesistö	Kivilampi	Merkinnän piirissä	
Kuvaus	Metsästysmaja. Ensimmäinen maja 1938. Pohjois-Karjalan Metsästys- ja Ampumaseura ry/Joensuun Urheilumetsästäjien Maja Oy /P-K:n Kennelmiehet ry.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset	Kokoontumisrakennuksia ja -rakennelmia.		
Tila	Hyvä.		

Kohdenumero 22
Nimi Koljola
Kiinteistö 167-412-11-2
Vesistö Kivipuro
Kuvaus Asuinpihapiiri vanhan maantien varressa. Asuinrakennus 1860. Kuisti noin 1910-luku, henkilöhistoriasta juontuvia rautatieläisvaikutteita. Ikkunat 1961. Aiemmin jokirannassa 1910-luvulla rakennettu saha. Vapaa-ajankäytössä.
Rakennukset Asuinrakennus, savusauna, aitta, vierasmaja tmv. (korvannut aiemman saunarakennuksen).
Tila Hyvä.

Arvotus
Merkintäsuositus
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

H RH M
 SR-1 (luokka 1)
 Kohdemerkintä, aluerajaus
 Pihapiirin rakennukset

Aiemmasta inventoinnista, poistunut:

Kohdenumero 23
Nimi Luntila
Kiinteistö 167-412-1-10
Vesistö Kannellampi
Kuvaus Asuinpihapiiri vanhassa asussa.
Vapaa-ajankäytössä.
Rakennukset Asuinrakennus, navetta, aitta,
kellari, rantasauna, aitta. Kauniit
maisemat. Tie on aiemmin kulkenut
pihapiirin läpi.
Tila Kohtalainen.

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SR-2 (luokka 2)
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluerajaus
Merkinnän piirissä Pihapiirin rakennukset
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 24
Nimi Pekkala
Kiinteistö 167-412-3-13
Vesistö Kannellampi
Kuvaus Asuinpihapiiri vanhassa asussa.
Vapaa-ajankäytössä.
Rakennukset Asuinrakennus, navetta, aitta,
kellari, rantasauna. Kauniit
maisemat. Kylätie on kulkenut
aiemmin pihapiirin halki, josta on
muistumana puistokuja.
Tila Hyvä.

Arvotus
Merkintäsuositus
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

H RH M
SR-1 (luokka 1)
Kohdemerkintä, aluerajaus
Pihapiirin rakennukset

Kohdenumero 25
Nimi Vehkavaara
Kiinteistö 167-412-8-13
Vesistö Silmälampi (Keskijärvi)
Kuvaus Kahdesta liittyvästä asuinpihapiiristä toinen korkealla töyräällä näkymättömissä tieltä. Vehkavaara on sukutila paikalla 1800-luvun alusta. Asuinrakennus 1900-luvun alusta ja 1960-luvun asussa. Ulkorakennuksia vanhassa asussa, jopa 1800-luku. Vapaa-ajankäytössä.
Rakennukset Asuinrakennus, navetta, aittoja, riihi, sauna.
Tila Hyvä.

Arvotus
Merkintäsuositus
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

H RH M
SR-1 (luokka 1)
Kohdemerkintä, aluerajaus
Kaikki

Naapuri Onnela 8:5

Kohdenumero 26
Nimi Riihiranta
Kiinteistö 167-415-8-4
Vesistö Palojärvi
Kuvaus Ilmeisesti loma-asunnoksi
muokattu siirretty riihirakennus.
1800-l./1900-l. alkupuoli.
Kansallisromanttistyyppisiä
muotoja ja ratkaisuja, mutta
todennäköisesti uudempi.
Paikallisesti erikoinen iästään
riippumatta.
Rakennukset Loma-asunto
Tila Kohtalainen

Arvotus
Merkintäsuositus
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

H RH M
SR-2 (luokka 2)
Kohdemerkintä, aluerajaus
Lomarakennus

Kohdenumero	27	Arvotus	H M
Nimi	Ryhälä	Merkintäsuositus	Ei
Kiinteistö	167-415-9-7	Merkintätapa	
Vesistö	Palojärvi	Merkinnän piirissä	
Kuvaus	Maatalouspihapiiri. Hienot näkymät.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset	Useita		
Tila	Kohtalainen		

Kohdenumero 28
Nimi Kuokkala (Tammela)
Kiinteistö 167-418-2-36
Vesistö Löytöjärvi
Kuvaus Entinen Pesolan hovi eli
Löytöjärven hovi. Rakennuspaikka
1695, hoviksi 1700-luvun lopulla.
Kuokkala 1962, Tammela 1999.
Suuri päärakennus, useita vanhoja
ulkorakennuksia. Päärakennus
1923.
Rakennukset Asuinrakennus, ulkorakennus, aitta,
riihi
Tila Hyvä

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SR-1 (luokka 1)
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluerajaus
Merkinnän piirissä Päärakennus, ulkorakennukset
Muu suojelutilanne Maakunnallinen

Kohdenumero	29	Arvotus	H RH M
Nimi	Löytöpiha	Merkintäsuositus	SR-2 (luokka 2)
Kiinteistö	167-418-6-1	Merkintätapa	Kohdemerkintä, aluerajaus
Vesistö	Löytöjärvi	Merkinnän piirissä	Päärakennus, pihapiiri
Kuvaus	Asuinpihapiiri vanhassa asussa.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset	Asuinrakennus, uudempia ulkorakennuksia. Kapealla kaistalla Ilomantsintien ja järven välissä. Useammanikäisiä muutoksia, perinteinen perusilme 1900-luvun alusta.		
Tila	Hyvä.		

Kohdenumero	30	Arvotus	H RH
Nimi	Kaspila	Merkintäsuositus	SR-1
Kiinteistö	167-412-4-19	Merkintätapa	Kohdemerkintä
Vesistö	Löytöjärvi	Merkinnän piirissä	Aitta
Kuvaus	1700-luvun aitta asuinpihapiirissä, vanhoja ulkorakennuksia. Liittyy paikallisen sissijohtajan elämänvaiheisiin.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset			
Tila	Hyvä.		

Kohdenumero 31
Nimi Haaponiemi
Kiinteistö 167-433-2-30
Vesistö Kuusjärvi
Kuvaus Asuinpihapiiri vanhassa asussa hienolla paikalla, loma-asuinkäytössä. Asutushistoriaa tunnetaan ainakin 1900-luvun taitteesta lähtien. Kunnostettu erityisesti 1990-luvulta alkaen.
Rakennukset Päärakennus, aitta, sauna, rantasauna, riihi. Navetta poistunut.
Tila Hyvä.

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SR-1 (luokka 1)
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluerajaus
Merkinnän piirissä Kaikki rakennukset, pihapiiri
Muu suojelutilanne

Kohdenumero	32	Arvotus	H RH M
Nimi	Rantala, Lumpela	Merkintäsuositus	Ei
Kiinteistö	167-433-2-12, 167-433-2-28	Merkintätapa	
Vesistö	Kuusjärvi	Merkinnän piirissä	
Kuvaus	Varhaista hyvin säilynyttä modernia kesämökkityyppiä noin 1960-luvun vaihteesta.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset	Mökkejä ulkorakennuksineen		
Tila	Hyvä.		

Kohdenumero 33
 Nimi Kuikas
 Kiinteistö 167-433-2-33
 Vesistö Kuusjärvi
 Kuvaus Maatalouspihapiiri 1920-luvun alkupuolelta/1900-luvun puolivälin asussa.
 Rakennukset Päärakennus, aitta, navetta, riihi
 Tila Hyvä

Arvotus H M
 Merkintäsuositus Ei
 Merkintätapa Aluerajaus
 Merkinnän piirissä Pihapiiri
 Muu suojelutilanne

Kohdenumero 34
 Nimi Lahtela
 Kiinteistö 167-433-1-34
 Vesistö Kuusjärvi
 Kuvaus Asuinpihapiiri Ilomantsintien varressa. Muutoksia.
 Rakennukset Päärakennus, aitta.
 Tila Kohtalainen

Arvotus H M
 Merkintäsuositus Ei
 Merkintätapa Aluerajaus
 Merkinnän piirissä Pihapiiri
 Muu suojelutilanne

Kohdenumero 35
 Nimi Peltola
 Kiinteistö 167-418-6-45
 Vesistö Hiiretynjärvi
 Kuvaus Asuinpihapiiri metsälammen
 rannassa. 1900-luku, muutoksia
 Rakennukset Asuinrakennus, ulkorakennuksia
 Tila Kohtalainen

Arvotus H
 Merkintäsuositus Ei
 Merkintätapa
 Merkinnän piirissä
 Muu suojelutilanne

Kohdenumero 36
 Nimi Kuusela
 Kiinteistö 167-418-6-39
 Vesistö Hiiretynjärvi
 Kuvaus Asuinpihapiiri
 Rakennukset Loma-asunto
 Tila Hyvä

Arvotus
 Merkintäsuositus Ei
 Merkintätapa
 Merkinnän piirissä
 Muu suojelutilanne

Kohdenumero 37
 Nimi Rantala
 Kiinteistö 167-418-6-50
 Vesistö Hiiretynjärvi
 Kuvaus Jälleenrakennuskauden asuinen
 pihapiiri
 Rakennukset
 Tila Hyvä

Arvotus
 Merkintäsuositus Ei
 Merkintätapa
 Merkinnän piirissä
 Muu suojelutilanne

Kohdenumero	38	Arvotus	
Nimi	Mäntylä	Merkintäsuositus	Ei
Kiinteistö	167-418-6-41	Merkintätapa	
Vesistö	Hiiiretynjärvi	Merkinnän piirissä	
Kuvaus	Uudempaa erikoista lomarakentamista. Korkea aitta.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset	Loma-asunto		
Tila	Hyvä		

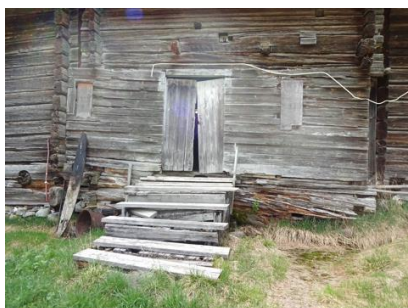

Kohdenumero 39
Nimi Pihlaja
Kiinteistö 167-433-1-25
Vesistö Kuusjärvi
Kuvaus Asuinrakennus 1946. Aiemmin paikalla paritupatyypinen rakennus, jossa majatalo 1700-luvulla.
Rakennukset Asuinrakennus, ulkorakennus
Tila Hyvä.

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SR-2 (luokka 2)
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluerajaus
Merkinnän piirissä Rakennukset, pihapiiri
Muu suojelutilanne

Kohdenumero	40	Arvotus	H RH M
Nimi	Hassila	Merkintäsuositus	Ei – kaava-alueen ulkopuolella
Kiinteistö	167-433-3-9	Merkintätapa	
Vesistö	Kuusjärvi	Merkinnän piirissä	
Kuvaus	Asuinpihapiiri hyvin vanhassa asussa. Merkittävä kohde arvokkaalla paikalla. Päärakennus osaksi 1700-luvun asussa (tupa). Porstua ja kamarit 1820. Sulkanurkkainen aitta. Edustaa pitkälti itäkarjalaista rakentamistapaa.	Muu suojelutilanne	Maakunnallinen
Rakennukset	Päärakennus, aitta, navetta, sauna, pihasauna, riihi, vaja, lato		
Tila	Säilynyt. Museokunnossa.		

Inventointikuvia 2001:

Kohdenumero 41
Nimi Tammenkorva
Kiinteistö 167-433-4-7
Vesistö Mäntypuro
Kuvaus Asuinpihapiiri 1900-luvun alun asussa. Loma-asuinkäytössä. Pihalla kasvaa tammi. Pihapiiri liittyy Mäntykosken myllyn toimintaan.
Rakennukset Asuinrakennus, ulkorakennus, sauna, vajoja
Tila Säilynyt

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SR-2
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluerajaus
Merkinnän piirissä Kaksi vierekkäistä pihapiiriä.
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 42
Nimi Myllypuro
Kiinteistö 167-438-7-0
Vesistö Mäntypuro
Kuvaus Asuinpihapiiri vanhalla paikalla. Loma-asuinrakennus ulkorakennuksineen on entinen Mäntykosken myllyn myllytupa. Myllyrakenteet on purettu.
Rakennukset
Tila Hyvä

Arvotus H M
Merkintäsuositus SR-2
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluerajaus
Merkinnän piirissä Kaksi vierekkäistä pihapiiriä.
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 43
Nimi Pitkäjärvi
Kiinteistö 167-438-2-13
Vesistö Pitkäjärvi
Kuvaus Maatalouspihapiiri rannalla. Noin 1900-luvun alusta. Muutoksia, mutta säilynyt yleisilme.
Rakennukset Asuinrakennus, aitta, navetta, sauna, kota
Tila Hyvä

Arvotus H M
Merkintäsuositus s-aluerajaus
Merkintätapa Aluerajaus
Merkinnän piirissä Pihapiiri
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 44
Nimi Tuomilahti
Kiinteistö 167-438-1-2
Vesistö Tuomijärvi
Kuvaus Laaja asuinpihapiiri, jossa runsaasti rakennuskantaa vanhassa asussa. Erityisesti vanha asuinrakennus alkuperäisessä 1800-luvun asussa. Uudempi asuinrakennus jälleenrakennustyyppiä.
Rakennukset Kaksi asuinrakennusta, aittoja, saunoja, kellari
Tila Hyvä.

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SR-2 (luokka 2)
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluerajaus
Merkinnän piirissä Kaikki rakennukset, pihapiiri
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 45
Nimi Tuomijärven pienasutus
Kiinteistö Useita
Vesistö Tuomijärvi
Kuvaus Laajalti vanhempaa pienasutusta, joka nykyisin asuin- ja loma-asuinkäytössä. Rakentunut osin 1900-luvun alkupuoliskolla ja täydentynyt jälleenrakennuskaudella.
Rakennukset Lukuisia
Tila Hyvä

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus s-aluearajaus
Merkintätapa Aluearajaus
Merkinnän piirissä Aluekokonaisuus kylätien varressa
Muu suojelutilanne

Koivuharju 2:19

Tuomilahti

2:23

Teeriharju

2:22

Kariniemi

1:13

Koivuniemi

1:25

Rasinaho 1:1

Kohdenumero	46	Arvotus	H RH M
Nimi	Paasikoski	Merkintäsuositus	SR-1 (luokka 1)
Kiinteistö	167-434-4-10	Merkintätapa	Kohdemerkintä, aluerajaus
Vesistö	Paasikoski, Jänisjoki (Ylä-Paasilampi, Ala-Paasilampi)	Merkinnän piirissä	Aluekokonaisuus rakennuksineen ja rakenteineen
Kuvaus	Myllykokonaisuus. Alkuperäinen mylly 1862. Myös sahatoimintaa ja puutavarakauppaa. Sotien jälkeen vesiturbiini ja omavaraista sähköntuotantoa. Vesimyllyn koneisto paikallaan, vieressä uittouoma. Kunnostettu ympäristökeskuksen tuella.	Muu suojelutilanne	Maakunnallinen
Rakennukset	Jälleenrakennuskauden asuinrakennus, vanha asuinrakennus täydennetty varastoksi/katokseksi. Myllyrakennus, varastorakennuksia, sauna, siirretty aitta.		
Tila	Hyvä		

Kohdenumero 47
Nimi Härkinmylly
Kiinteistö 167-434-1-7
Vesistö Pulliaisjoki
Kuvaus Vanhakantainen
myllytuparakennus pellon keskellä.
Ei tietä.
Rakennukset Tupa, vaja
Tila Heikkokuntoinen

Arvotus H M
Merkintäsuositus SR-2 (Luokka 2)
Merkintätapa Kohdemerkintä
Merkinnän piirissä Kaksi rakennusta
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 48
Nimi Revonkylän koulu (Purola)
Kiinteistö 167-439-8-65
Vesistö Kotilampi, Louhenpuro
Kuvaus Noin 1900-luvun alun kansakoulutyyppiä. Koulu toiminnassa vuoteen 1992.
Rakennukset Koulurakennus, uudempi asuinrakennus, klassistishenkinen ulkorakennus. Asuinkäytössä.
Tila Hyvä

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SR-2 (luokka 2)
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluerajaus
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 49
Nimi Törrölä
Kiinteistö 167-434-10-19
Vesistö Kotilampi
Kuvaus Suuri tilakeskus säilyneessä 1800-luvun asussa. Päärakennuksen ikkunat uusittu muutamia vuosikymmeniä sitten.
Rakennukset Asuinrakennus, ulkorakennuksia
Tila Kohtalainen

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SR-2 (luokka 2)
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluerajaus
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 50
Nimi Leppärinne
Kiinteistö 167-424-2-20
Vesistö Revon Sonkaja
Kuvaus Asuinpihapiiri noin 1950-luvulta.
Rakennukset Asuinrakennus ja ulkorakennuksia.
Tila Hyvä

Arvotus H
Merkintäsuositus Ei
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 51
Nimi Väänälä
Kiinteistö 167-424-5-14
Vesistö Revon Sonkaja
Kuvaus Kruununtorppa Korteveaara 1,
perintötilaksi 1856. Avaralla
paikalla suuren tilan tilakeskus.
Rakennukset Päärakennus, aitta, navetta, vajoja.
Tila Hyvä

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SR-2 (luokka 2)
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluerajaus
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 52
Nimi Ruohola
Kiinteistö 167-424-5-12
Vesistö Revon Sonkaja
Kuvaus Jälleenrakennuskauden pihapiiri
Rakennukset Päärakennus, ulkorakennuksia
Tila Hyvä

Arvotus H
Merkintäsuositus Ei
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

Kohdenumero 53
Nimi Ollila
Kiinteistö 167-430-8-1
Vesistö Sonkajanrannanjärvi
Kuvaus Maatalouspihapiiri
Rakennukset Päärakennus, ulkorakennuksia
Tila Hyvä

Arvotus H M
Merkintäsuositus Ei
Merkintätapa
Merkinnän piirissä
Muu suojelutilanne

Kohdenumero	54	Arvotus	H RH M
Nimi	Sonkajanrannan entinen koulu (Läksymäki)	Merkintäsuositus	Ei
Kiinteistö	167-430-8-6	Merkintätapa	
Vesistö	Sonkajanrannanjärvi	Merkinnän piirissä	
Kuvaus	Entinen koulurakennus tyhjiillään. Eteläpäädyn tiiliverhous romahtanut. Yhteys rantaan kylätien yli.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset	Koulu, ulkorakennus		
Tila	Heikkokuntoinen		

Kohdenumero	55	Arvotus	H M
Nimi	Mattila, Käpyniemi	Merkintäsuositus	Ei
Kiinteistö	167-430-1-4, 167-430-1-20	Merkintätapa	
Vesistö	Sonkajanrannanjärvi	Merkinnän piirissä	
Kuvaus	Asuinrakennus ja maatalan pihapiiri kylätien varressa näkyvällä paikalla. Aiemmin laaja tilakeskus.	Muu suojelutilanne	
Rakennukset	Useita		
Tila	Kohtalainen, hyvä		

Kohdenumero 56
Nimi Sonkajanrannan kirkko, Kirkkotupa
Kiinteistö 167-430-7-21, 167-430-7-20
Vesistö Sonkajanrannanjärvi
Kuvaus Ortodoksinen kirkko 1915 ja kirkkotupa 2006. Sovinnon risti 1988. Hieno maisemapaikka. Vieressä aiemmin sijainnut ortodoksinen koulu.
Rakennukset Kirkko ja kirkkotupa
Tila Hyvä

Arvotus H RH M
Merkintäsuositus SRK, s-aluearjaua
Merkintätapa Kohdemerkintä, aluearjaua
Merkinnän piirissä Rakennukset ja avoin ympäristö
Muu suojelutilanne Valtakunnallinen

Arvotus

Kohteet on arvotettu selvityksessä erityisesti osayleiskaavoitustarpeita silmällä pitäen.

Alustavaa arviointia on tehty jo katselmuksella silmämääräisesti tarkastellen, ja erityisesti tyyppillistä, tavanomaista sotienjälkeistä rakennuskantaa on jätetty selvityksen ulkopuolelle. Paino on ollut kohteissa, joiden kohdalla on arvioitu olleen tarvetta arvioida niiden mahdollinen suojelustatus erityisesti, koska kyseessä on suppeasti vain vesistöjen rantavyöhykkeille rajautuva rantaosayleiskaavahanke. Näiden kohteiden kohdalla on arvioitu niiden tyyppillisyyttä, historiallista ja rakennushistoriallista ilmeikkyyttä ja kertovuutta sekä maisemallista ja sijainnin perusteella edustavaa asemaa.

Alueella on erityisesti paikallisesti arvokasta rakennuskantaa. Muutamia maakunnallisesti arvotettuja kohteita lukuun ottamatta kaavatasolla huomioitavissa kohteissa ei ole suurta laadullista hajontaa. Kohteita on alustavasti arvotettu kahteen mahdolliseen merkintäluokkaan:

- SR-1 Edustavat, hyvin säilyneet ja ehyet kohdekokonaisuudet, joilla on merkittävää paikallista arvoa. Kohteilla on erityisesti rakennushistoriallista ja historiallista, mutta usein myös keskeistä maisemallista arvoa. Merkinnän alle on sisällytetty myös maakunnalliset kohteet.
- SR-2 Paikallisesti hienot yksittäiset kohteet, joilla on erityisesti maisemallista ja historiallista arvoa. Kohteet voivat olla tärkeitä kokonaisuuden osina. Useissa kohteissa on merkittävä määrä kiinnostavaa monipuolista rakennuskantaa ja ajallista kerrostumaa.

Lisäksi Sonkajanrannan ortodoksinen kirkko on erillislailla valmiiksi suojeltu (SRK). pienellä s-rajausehdotuksella viitataan myös kohteisiin, joiden laajuus kaavakartalla on mahdollisesti tarpeen tarkentaa erillisellä rajausmerkinnällä.

Tämän lisäksi on esitetty kaksi yhtenäistä aluekokonaisuutta, Tuomijärven lampiasutuksen ja Heinävaara-Keskijärvi -maantien (Vanha Ilomantsintie) aluekokonaisuudet.

Maisemallisen rakeisuuden ja tarkastelualueen suppeuden vuoksi ei ole nostettu esiin muita maisemallisia kokonaisuuksia tai esimerkiksi tärkeitä näkymiä tai maisematiloja. Mainitut kaksi aluekokonaisuutta rakentuvat yhtenäisille vesistövyöhykkeille lampineen ja niiden välisine puroomineen, joten niiden rajaukset on mahdollista kaavavaiheessa kartalla myös esittää.

Tämä selvitys on tarkoitettu osayleiskaavojen perusselvitysmateriaaliksi. Erillinen arviointi kaavalla mahdollisesti suojeltaviksi tai säilytettäväksi tai jatkossa huomioonotettaviksi esitettävien kohteiden ja rajausten osalta tehdään osayleiskaavojen laadinnan yhteydessä.

Lähteet

Lähdeaineistoa ei ole tarkasti eritelty julkaistavaa selvitystä varten kohteisiin liittyvän osittain henkilötietoihin liittyvän sisällön vuoksi.

Suulliset lähteet

Paikallisia ja asukkaita

Kirjallisuuslähteet

Yleispiirteisesti paikallishistoriaa sivuavat teokset ja selvitykset

Internet- ja intranetlähteet, viitattu kesällä 2021

Useita yleispiirteisiä sanahakuja etupäässä paikannimillä

Pohjois-Karjalan museo
<https://pohjoiskarjalann museo.fi/>

Joensuun kaupunki
<https://www.joensuu.fi/laadinnassa-olevat-kaavat/>
Kaupungin tietokannat

Kuvalähteet

Kansallisarkisto
<http://digi.narc.fi/>

Paikkatietoikkuna
Maanmittauslaitos
<http://www.paikkatietoikkuna.fi/>

Museovirasto
<http://kuvakokoelmat.fi/>

Joensuun kaupunki
Kaupunkirakennepalvelut
Päivi Mujunen, Santeri Korhonen 2021
Rakennusinventointitietokannat 2003